

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА-2017: СУТНІСТЬ, НЕДОЛІКИ ТА ВЕКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ*Анотація*

Метою статті є дослідження новітніх змін у механізмі пенсійного забезпечення в Україні, визначення її спрямування на розв'язання проблем пенсійної системи та виокремлення можливих коригувань пенсійної реформи у напрямі підвищення її ефективності. У статті визначено передумови проведення пенсійної реформи в Україні. Аргументовано, що основними проблемами системи пенсійного страхування є низький розмір пенсійних виплат та недостатність джерел їх фінансування Пенсійним фондом. Здійснено критичний аналіз основних змін пенсійної реформи 2017 року: «осучаснення» пенсій, підвищення вимог до страхового стажу, скасування більшості спеціальних пенсій, зменшення величини оцінки одного року страхового стажу при розрахунку коефіцієнта страхового стажу. Визначено недоліки щодо кожної із зазначених урядових ініціатив та запропоновано напрями їх коригування.

Ключові слова: пенсійна реформа, пенсійне страхування, пенсійне забезпечення, Пенсійний фонд, єдиний соціальний внесок.

Т. Л. Томнюк, к.э.н., доцент,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,
г. Черновцы

ПЕНСИОННАЯ РЕФОРМА-2017: СУЩНОСТЬ, НЕДОСТАТКИ И ВЕКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ*Аннотация*

Целью статьи является исследование новейших изменений в механизме пенсионного обеспечения в Украине, определение их направления на решение проблем пенсионной системы и выделение возможных корректировок пенсионной реформы в направлении повышения ее эффективности. В статье определены предпосылки проведения пенсионной реформы в Украине. Аргументировано, что основными проблемами системы пенсионного страхования является низкий размер пенсионных выплат и недостаточность источников их финансирования Пенсионным фондом. Осуществлен критический анализ основных изменений пенсионной реформы 2017 года: «осовременивание» пенсий, повышение требований к страховому стажу, отмена большинства специальных пенсий, уменьшение величины оценки одного года страхового стажа при расчете коэффициента страхового стажа. Определены недостатки по каждой из указанных правительственных инициатив и предложены направления их корректировки.

Ключевые слова: пенсионная реформа, пенсионное страхование, пенсионное обеспечение, Пенсионный фонд, единый социальный взнос.

Постановка проблеми. Питання реформування системи пенсійного забезпечення в нашій державі є актуальним з часу утворення суверенної України. Первісно пенсійна система функціонувала на засадах, успадкованих за законодавством Радянського Союзу. Пізніше були прийняті законодавчі акти, які продовжували радянську політику призначення пенсій. У 2004 р. набув чинності Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1], у якому продекларовано побудову тривірневої системи пенсійного забезпечення, змінено підходи щодо нарахування пенсій. Закон зазнавав чимало змін та доповнень, проте найбільш вагомі кроки до реформування пенсійної системи були зроблені восени 2011 року (щодо підвищення пенсійного віку) та у жовтні 2017 року [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем функціонування пенсійної системи в Україні та пошуку шляхів її реформування присвячено чимало праць вітчизняних науковців, серед останніх, зокрема, праці Я. В. Дробота та Н. В. Резніченко [3], О. Ю. Минюк та Д. І. Минюк [4], В. І. Островецького [5] та К. П. Черненко [6]. Враховуючи чергові трансформації в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, виникає потреба проведення критичного аналізу змін, що і обумовлює актуальність даного наукового дослідження.

Мета статті. Метою зазначеної публікації є дослідження новітніх змін у механізмі пенсійного забезпечення в Україні, визначення їх спрямування на розв'язання проблем пенсійної системи та виокремлення можливих коригувань пенсійної реформи у напрямі підвищення її ефективності.

Виклад основного матеріалу. Однією з основних проблем пенсійного забезпечення в Україні є низький розмір пенсійних виплат. Так, за даними Пенсійного фонду України переважна більшість пенсіонерів – 27,1% – у 2016 році отримувала пенсію, від 1501 до 2000 грн; 20,2% – від 1401 до 1500 грн; 16,7% – від 1301 до 1400 грн та 12,4% пенсіонерів отримували пенсію від 2001 до 3000 грн. Водночас 14,2% пенсіонерів України отримували пенсії, що не перевищували 1300 грн. (рис. 1).

Зазначені дані свідчать, що 78,6% пенсіонерів отримували пенсію не вищу, ніж 2000 грн. Таким чином, розмір пенсій в Україні є вкрай низьким.

Певні кроки щодо підвищення розміру пенсій було здійснено у 2017 році – проведено так зване «осучаснення пенсій» шляхом їх перерахунку з 1 жовтня 2017 року з використанням показника середньої зарплати, який використовувався для призначення пенсії в 2017 р. (3764,4 грн – сума середньої заробітної плати в Україні за три роки, що передують року звернення за призначенням пенсій). При цьому найбільші вигоди отримали пенсіонери, яким пенсії призначалися щонайбільш раніше до 2017 року. Наприклад, у 2006 р. при нарахуванні пенсій використовувався показник середньої заробітної плати 544,14 грн [8] (тобто майже у 7 разів менше показника 2017 р.), у 2012 р. – 2001,20 [8] (на 88,1% менше показника 2017 р.).

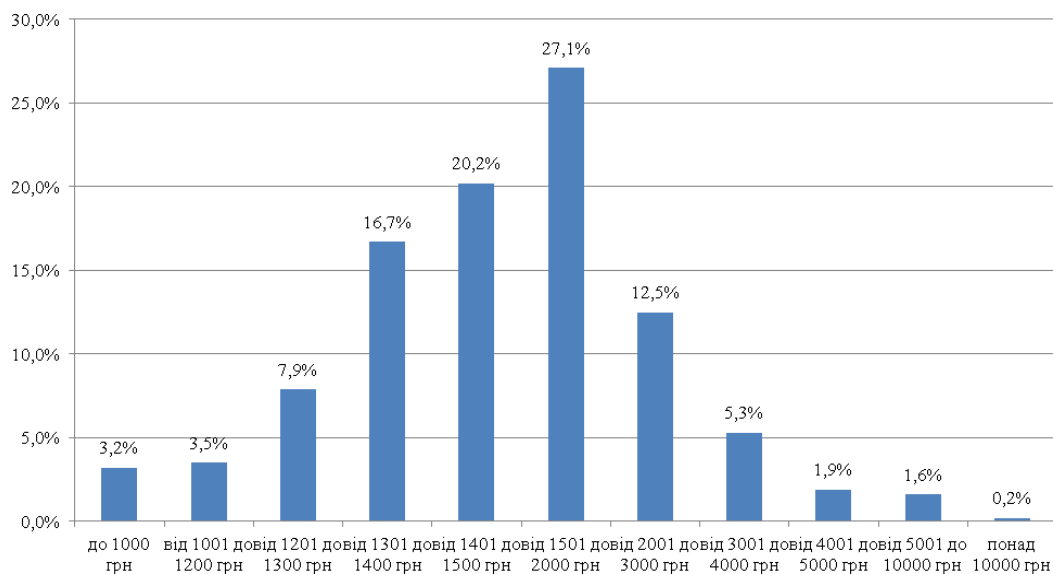

Рис. 1. Розподіл пенсіонерів в Україні за розміром отримуваних пенсій станом на 01.01.2017 р. [7]

За законом України [1] призначені пенсії індексуються відповідно до законодавства про індексацію грошових доходів населення. Індексція грошових доходів населення проводиться у разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який встановлюється в розмірі 101 відсотка.

Крім зазначеної індексації пенсії щороку, починаючи з 1 березня поточного року у разі, якщо середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за минулий рік зросла, здійснюється перерахунок раніше призначених пенсій із застосуванням заробітної плати, з якої призначено (попередньо перераховано) пенсію, підвищеної на коефіцієнт, який відповідає не менш як 20 відсоткам показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в

Україні, з якої сплачено страхові внески, порівняно з попереднім роком, але не менше зростання рівня інфляції (індексу споживчих цін) за минулий рік.

Розмір та порядок такого підвищення пенсії визначаються у межах бюджету Пенсійного фонду за рішенням Кабінету Міністрів України. Проте упродовж багатьох років Урядом не приймалися об'єктивні рішення щодо підвищення пенсійних виплат через зростання індексу споживчих цін та зростання середньої заробітної плати. Зазначене й обумовило вкрай низький розмір раніше призначених пенсій.

Отже, «осучаснення пенсій» – не ефект від реформування системи пенсійного забезпечення, а правомірний захід, який має проводитися на постійній основі, оскільки передбачений законодавством упродовж багатьох років.

Передбачається проведення індексації у 2019-2020 роках за окремим рішенням Кабінету Міністрів України, а починаючи з 2021 року показник середньої зарплати переглядатимуть на 50 % росту зарплати за попередні 3 роки та на 50 % індексу споживчих цін [2]. Отже, у 2018 році проведення індексації не передбачено, що стане додатковим резервом доходів Пенсійного фонду.

Очевидно, що індексація – це інструмент підвищення розміру раніше призначених пенсій, який в Україні здійснюється в «ручному» режимі (за рішенням Уряду). Для усунення маніпуляцій щодо підвищення розміру пенсійних виплат як, наприклад, через «осучаснення» чи передвиборчі ініціативи, доцільно на законодавчій основі закріпити обов'язковість проведення індексацій (без додаткових рішень Уряду) та визначити чіткий механізм індексації відносно зростання індексу споживчих цін та індексу зростання заробітної плати за попередні 3 роки. Встановлення 50-відсоткових обмежень обумовить знову ж таки девальвацію раніше призначених пенсій.

Підвищення розміру пенсійних виплат вимагає наявності достатніх джерел для їх фінансування. Проте аналіз джерел доходів Пенсійного фонду свідчить про недостатність власних коштів для фінансування виплати пенсій і при поточних – низьких – розмірах виплат (табл. 1).

Таблиця 1

Забезпеченість власними коштами щодо фінансування видатків Пенсійного фонду України у 2014–2016 рр.*

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Власні кошти (млрд. грн.)	165,9	169,9	111,7	158,9
Видатки Пенсійного фонду (млрд. грн.)	243,5	265,7	253,4	291,5
Частка власних коштів у структурі видатків Пенсійного фонду	68,1	63,9	44,1	54,5

*Джерело: [7; 9].

Так, якщо у 2014–2015 рр. за рахунок власних коштів покривалося понад 63% видатків Пенсійного фонду, то у 2016 році цей показник зменшився до 44%. Зазначене зменшення стало наслідком зниження ставок єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до 22%.

За висновком Представництва Міжнародного валютного фонду, «...після скорочення ставки єдиного соціального внеску майже вдвічі з січня 2016 року, ставка пенсійних внесків перетворилася з однієї з найвищих в одну з найнижчих в Європі. Ключовим мотивом скорочення ставки єдиного соціального внеску було бажання зменшити порушення законодавства, оскільки вважалося, що високий рівень ставки єдиного соціального внеску сприяв ухиленню від сплати податків. Крім того, він створював відносно високе навантаження на отримувачів невисокого доходу, оскільки існувала верхня межа для суми сплачених внесків. Однак недотримання законодавства є багатовимірною проблемою, і

немає жодних ознак того, що тільки зниження ставки єдиного соціального внеску може сприяти виведенню доходів з тіньового сектора економіки» [10].

Підтвердженням думки фахівців МВФ є офіційні дані, що свідчать про високу концентрацію заробітної плати у розмірі нижче двох мінімальних заробітних плат: частка працівників, офіційна заробітна плата яких є нижчою за 1 мінімальну заробітну плату, становила близько 30 відсотків у 2013 році, а за 2 мінімальні заробітні плати – 60% відповідно [11]. Тому, не отримавши очікуваного ефекту збільшення надходжень ЄСВ внаслідок легалізації оплати праці, наступним заходом Уряду стало збільшення розміру мінімальної заробітної плати. Внаслідок подвоєння мінімальної заробітної плати з 1 січня 2017 року Уряду вдалося збільшити надходження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – за підсумками року за рахунок власних доходів покривалося 54,5% видатків Пенсійного фонду (на 10,5% більше показника 2016 р.).

Проте показники результативності функціонування Пенсійного фонду України і надалі свідчать про його фінансову неспроможність. Для зменшення дефіциту Пенсійного фонду Міжнародний валютний фонд періодично вимагає від української влади підвищення пенсійного віку.

З метою зменшення іміджевих втрат перед електоратом Уряд прийняв рішення щодо збільшення вимог до страхового стажу. Так, по 31.12.2017 р. право на призначення пенсії за віком мали особи, що досягли 60-річного віку та мали страховий стаж не менше 15 років.

Згідно зі змінами до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення», з 01.01.2018 страховий стаж, необхідний для виходу на пенсію в 60 років, становить 25 років. Надалі означений страховий стаж збільшуватиметься щороку на 1 рік. Так, з 01.01.2028 для виходу на пенсію у 60 років необхідно буде мати 35 років страхового стажу.

Водночас статтею 28 зазначеного Закону [1] встановлено: мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. Отже, в межах одного законодавчого акту присутня суперечливість, що свідчить про те, що жінкам достатньо буде мати 30 років страхового стажу (навіть починаючи з 1 січня 2028 року) для того, щоб отримувати пенсію.

Громадяни, що не матимуть в 60 років необхідного страхового стажу, зможуть оформити пенсію в 63 роки, якщо при оформленні пенсії:

- у 2018 році матимуть страхового стажу від 15 до 25 років;
- кожні 12 місяців вимога до розміру страхового стажу буде збільшуватися на 1 рік;
- починаючи з 01.01.2028 р. – від 25 до 35 років.
- Наступна категорія – громадяни, що мають менше зазначеного страхового стажу.

Починаючи з 1 січня 2019, року вони зможуть оформити пенсію у 65 років, але також маючи певний страховий стаж:

- у 2019 – від 15 до 16 років;
- кожні 12 місяців вимога до розміру страхового стажу буде збільшуватися на 1 рік;
- починаючи з 01.01.2028 р. – від 15 до 25 років.

Особи, в яких відсутній страховий стаж (загальний) тривалістю 15 років, матимуть право на призначення державної соціальної допомоги, після досягнення 65 років за сукупним доходом сім'ї. Таким чином, відбудеться перерозподіл джерел фінансування соціальних виплат між Державним бюджетом та Пенсійним фондом на користь останнього.

Окрім того, з 01.01.2028 р. громадянам, що матимуть 40 років страхового стажу, пенсію за віком призначатимуть незалежно від віку.

Однією з головних проблем економіки України є тіньова зайнятість. За даними Мінсоцполітики, з 26,2 млн осіб працездатного віку страхові внески сплачує тільки 10,5 млн. Ще за 1,5 млн ЄСВ платить держава (офіційно зареєстровані безробітні, жінки, які

перебувають у декретній відпустці і т.д.). Таким чином, пенсійним страхуванням не охоплено майже четверту частину всіх працюючих [12].

У 2018 році на пенсію виходитимуть люди 1958 року народження. За даними Мінсоцполітики, близько 90% з них мають стаж від 25 років і більше. Це покоління ще встигло заробити стаж за радянських часів, коли нелегальне працевлаштування було відсутнє. Тому в поточному році ефект від значного збільшення страхового стажу буде невеликим. Але вже в наступні роки, коли до пенсійного віку будуть наблизатися люди, що масово втрачали роботу в 90-ті роки, або ті, що працюють зараз за кордоном або в Україні нелегально, законодавча новація почне працювати в допомогу Пенсійному фонду [12].

Отже, новація щодо підвищення вимог до страхового стажу сприятиме легалізації зайнятості серед населення України.

Проте тривалий час в Україні Уряд забезпечував підтримку пенсіонерам, чиї пенсії були меншими за мінімальний розмір через здійснення доплат. Такий захід є кроком до зняття соціальної напруги в суспільстві, проте є демотивуючим щодо сплати внесків до Пенсійного фонду. Якщо практика продовжуватиметься, усі запроваджені стимули до сплати внесків на пенсійне страхування знівелюються.

Ще одним кроком на шляху до подолання дефіциту бюджету Пенсійного фонду стало скасування переважної більшості спеціальних пенсій державним службовцям, науковцям, народним депутатам. Право на дострокову пенсію збережено для матерів, які виховали 5 дітей або інвалідів з дитинства (в 50 років); військових – учасників бойових дій (55 років), ліліпутів і диспропорційних карликів (40/45 років); артистів (при наявності вислуги від 20 до 35 років); журналістів, у разі поранення, контузії, каліцтва, отриманих при виконанні службових обов'язків у місцях надзвичайних подій; чорнобильців (зі зниженням пенсійного віку). Особливі умови призначення пенсій залишилися для працівників шкідливих виробництв (шахтарі, хіміки, металурги, льотний склад та інші зі Списку №1 і №2) та суддів. Особливо резонансним у зазначеному переліку, на наш погляд, є збереження права на пенсію за вислугою років артистам.

Щодо скасованих спеціальних видів пенсій (державних службовців, науковців, народних депутатів), то цей крок наразі є дійсно обґрунтованим. Проте тривалий час (у деяких випадках навіть усю свою трудову діяльність) працівники даних сфер сплачували страхові внески за ставкою, що майже удвічі перевищувала стандартну ставку. Так, для працівників, які працювали на посадах, робота на яких зараховувалася до стажу, що давала право на одержання пенсії відповідно до законів України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про статус народного депутата України», «Про Національний банк України», «Про службу в органах місцевого самоврядування», Митного кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України, а також для льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, до суми нарахованої заробітної плати застосовувалася ставка утримання ЄСВ в розмірі 6,1%. Водночас для військовослужбовців та фізичних осіб, які виконували роботи (надавали послуги) за цивільно-правовими договорами – 2,6%, для всіх інших категорій найманих працівників – 3,6% на суму нарахованої заробітної плати.

За висновком представників МВФ, «пенсійна система України створює замало стимулів для сплати внесків, наслідком чого є один з найнижчих показників пенсійного забезпечення в Європі, де співвідношення отримувачів пенсій і платників пенсійних внесків становить 1:1» [10]. Прийняте рішення щодо скасування привілейованих умов без будь-яких компенсаційних заходів поглиблює недовірливе ставлення до системи пенсійного забезпечення, негативні очікування в майбутньому та, як наслідок,

незацікавленість громадян України до збільшення розмірів нарахувань єдиного соціального внеску (що виявлятиметься у більшості випадків оформленням трудових відносин з оплатою праці в її мінімальному розмірі). Для усунення таких негативних проявів доцільно було б провести коригування заробітної плати, облікованої за даними персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (яка братиметься для розрахунку пенсії), у напрямі її збільшення за кожний місяць, в якому утримання здійснювалися за підвищеною ставкою. Коефіцієнт коригування має розраховуватися за формулою (1):

$$K = 6,1\% / 3,6\% = 1,69444 \quad (1)$$

Суттєві зміни в механізмі нарахування пенсії відбулися у зв'язку із зниженням величини оцінки одного року страхового стажу при розрахунку коефіцієнта страхового стажу – із 1,35% до 1%. Так, коефіцієнт страхового стажу визначається за формулою (2):

$$K_c = C_m * V_c / 100\% * 12 \quad (2),$$

де C_m — сума місяців страхового стажу;

V_c — визначена Законом № 1058-IV величина оцінки одного року страхового стажу (1% для солідарної системи пенсійного забезпечення).

Проведені розрахунки коефіцієнта при показнику 1% та 1,35% свідчать: зменшення коефіцієнта страхового стажу відбулося більш ніж на 0,12. Тобто, нараховані пенсії, починаючи з 2018 року, будуть щонайменше на 12% менші, ніж при розрахунку за старою формулою. Отже, загалом намітиться тенденція до зменшення обсягів пенсійних виплат. А це, наразі, знову ж загострює проблему низьких розмірів пенсій.

Висновки. Таким чином, вкрай низькі розміри пенсійних виплат та глибока дотаційність Пенсійного фонду обумовили необхідність подальшого реформування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Проведеним дослідженням визначено основні аспекти новітньої реформи (2017 р.) пенсійного страхування, а саме:

1. «Осучаснення пенсій» – проведення перерахунку пенсій з 1 жовтня 2017 року з використанням показника середньої заробітної плати, який використовується для призначення пенсії в 2017 р. Проте вважаємо, що такий захід не є інструментом реформування системи пенсійного забезпечення, а є законодавчо закріпленою процедурою, яка має проводитися на постійній основі, однак не виконувалася упродовж багатьох років. З метою усунення можливості «ручного» керування у прийнятті рішень щодо індексацій пенсій доцільно на законодавчій основі закріпити обов'язковість проведення індексацій щорічно (без додаткових рішень Уряду) та визначити чіткий механізм індексації відносно зростання індексу споживчих цін та індексу зростання заробітної плати за попередні 3 роки. Встановлення 50-відсоткових обмежень обумовить знову ж таки девальвацію раніше призначених пенсій.

2. Підвищення вимог до страхового стажу, що побічно обумовить для певної частини застрахованих осіб підвищення пенсійного віку. Зазначений захід сприятиме легалізації зайнятості серед населення України. Проте в діяльності Пенсійного фонду тривалою була практика здійснення доплат до розміру нарахованих пенсій, які були нижчими, ніж мінімальний розмір. Застосування подібної практики надалі дестимулюватиме сплату єдиного соціального внеску.

3. Скасовано більшість спеціальних пенсій. Проте для окремих категорій осіб (державних службовців, науковців, народних депутатів і ін.) нарахування пенсій у підвищеному розмірі забезпечувалося сплатою внесків на пенсійне страхування у підвищеному розмірі (ставка утримань ЄСВ майже удвічі перевищувала ставку для працівників інших сфер). Скасування привілейованих умов без будь-яких компенсаційних заходів поглиблює недовіру до системи пенсійного забезпечення, негативні очікування в майбутньому та, як наслідок,

незацікавленість громадян України до збільшення розмірів нарахувань єдиного соціального внеску (що виявлятиметься в оформленні трудових відносин з оплатою праці в її мінімальному розмірі). Для усунення таких негативних проявів для зазначених категорій працівників доцільно провести коригування заробітної плати, облікованої за даними персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (яка братиметься для розрахунку пенсії), за кожний місяць, в якому утримання здійснювалися за підвищеною ставкою, на коефіцієнт 1,69444 (відношення ставки 6,1% до 3,6%).

4. В механізмі нарахування пенсії зменшено величину оцінки одного року страхового стажу при розрахунку коефіцієнта страхового стажу – із 1,35% до 1%. Зазначений захід обумовить зменшення розмірів новопризначених пенсій щонайменше на 12%, а тому знову загострить проблему низьких розмірів пенсій.

Подальші наукові дослідження у сфері реформування пенсійного забезпечення мають бути спрямовані на пошук нових резервів збільшення доходів Пенсійного фонду з метою покриття його дефіцитності та забезпечення підвищення пенсійних виплат.

Список використаних джерел:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1058-15>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій : Закон України від 03.10.2017 р. № 2148-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-19>
3. Дробот Я. В. Проблеми та напрямки реформування пенсійної системи в Україні / Я. В. Дробот, Н. В. Резніченко // Фінансовий простір. – 2016. – № 1 (21). – С. 63–66.
4. Минюк О. Ю. Пенсійна реформа в Україні: реалії та вимоги сьогодення / О. Ю. Минюк, Д. І. Минюк // Юридичний вісник. – 2017. – № 7 (42). – С. 103–109.
5. Островецький В. І. Обґрунтування напрямів удосконалення організаційно-правових умов функціонування пенсійної системи України / В. І. Островецький // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 3 (49). – С. 83–89.
6. Черненко К. П. Вплив пенсійної реформи на економічну ситуацію в Україні [Електронний ресурс] / К. П. Черненко // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4383>
7. Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2016 рік [Електронний ресурс] / Пенсійний фонд України. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=227018>
8. Показники середньомісячної заробітної плати для призначення пенсій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/info/pension/avg/>
9. Огляд основних підсумків роботи Пенсійного фонду України за січень-грудень 2017 року [Електронний ресурс] / Пенсійний фонд України. – Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article;jsessionid=E1ED3EF0C19F4D57B900D3B0FDF0B0FF.app2?art_id=309492&cat_id=94750
10. МВФ назвав ключові причини «діри» у Пенсійному фонді [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2017. – 26.04. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2217954-mvf-nazvav-klucovi-pricini-diri-u-pensijnomu-fondi.html>
11. Як реформувати пенсійну систему України. З досліджень МВФ [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2017. – 26.04. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2218025-ak-reformuvati-pensijnju-sistemu-ukraini-z-doslidzen-mvf.html>
12. Пенсійна реформа. Хто виграв, а хто програв [Електронний ресурс] // Мінфін. Інформаційний портал. – 2017. – 06.10. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2017/10/06/30312996/>

Tetiana Tomniuk, PhD, Associate Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE,
Chernivtsi

PENSION REFORM-2017: ESSENCE, WEAKNESSES AND VECTORS OF EFFICIENCY INCREASES

Summary

The purpose of the article is to research the latest changes in the pension provision mechanism in Ukraine, to determine their focus on solving the problems of the pension system and to identify possible adjustments to the pension reform in order to increase its efficiency. It is argued that the main problems of the pension insurance system are the low level of pension payments and the lack of sources of their financing by the Pension Fund. A critical analysis of the major changes in the pension reform of 2017 has been made: "Modernization" of pensions, increase of requirements for insurance experience, cancellation of most special pensions, reduction of the value of one year of insurance experience in

calculating the coefficient of insurance. Drawbacks have been identified for each of these government initiatives and suggested directions for their correction.

Keywords: pension reform, pension insurance, pension provision, pension fund, single social contribution.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003). *About compulsory state pension insurance*, Law of Ukraine. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1058-15> (in Ukr.).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017). *About amendments to certain legislative acts of Ukraine on raising pensions*, Law of Ukraine. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-19> (in Ukr.).
3. Drobot, Ya.V., Reznichenko, N.V. (2016). The problems and directions of reforming the pension system in Ukraine. *Finansovyi prostir [Financial spread]*, no. 1 (21), pp. 63–66 (in Ukr.).
4. Minyuk, O. Yu., Minyuk D.I. (2017). Pension Reform in Ukraine: Realities and Requirements of the Present. *Yurydychnyi visnyk [Legal Bulletin]*, vol. 7 (42), pp. 103–109 (in Ukr.).
5. Ostrovetskyi, V.I. (2017). Substantiation of directions of improvement of organizational and legal conditions of functioning of the pension system of Ukraine. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu [Economic Bulletin of Donbass]*, vol. 3 (49), pp. 83–89 (in Ukr.).
6. Chernenok, K.P. (2015). Influence of pension reform on the economic situation in Ukraine. *Efektivna ekonomika [Effective Economy]*, no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4383> (in Ukr.).
7. The Pension Fund of Ukraine (2017). *Report about the implementation of the budget of the Pension Fund of Ukraine in 2016*. Available at: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=227018> (in Ukr.).
8. *Indicators of the average monthly wage for the appointment of pensions*. Available at: <https://i.factor.ua/ukr/info/pension/avg/> (in Ukr.).
9. The Pension Fund of Ukraine (2018). *Review of the main results of the Pension Fund of Ukraine in January-December 2017*. Available at: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article;jsessionid=E1ED3EF0C19F4D57B900D3B0FDF0B0FF.app2?art_id=309492&cat_id=94750 (in Ukr.).
10. Ukrinform (2017). *The IMF called the key reasons for a hole in the Pension Fund*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2217954-mvf-nazvav-klucovi-precini-diri-u-pensijnomu-fondi.html> (in Ukr.).
11. Ukrinform (2017). *How to reform the pension system of Ukraine. From IMF research*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2218025-ak-reformuvati-pensijnu-sistemu-ukraini-z-doslidzen-mvf.html> (in Ukr.).
12. Minfin. Information Portal (2017). *Pension reform. Who has won and who has lost*. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2017/10/06/30312996/> (in Ukr.).

